30/06/2021

Τον ιδρυτή της Απόστολο Πέτρο τίμησε η Εκκλησία της Αντιόχειας

Πατριαρχεία / Πατριαρχείο Αντιοχείας

Τον ιδρυτή της Απόστολο Πέτρο και τον επίκουρό του στη διδασκαλία, Απόστολο Παύλο, τίμησε χθες, Τρίτη 29 Ιουνίου 2021, μεγαλοπρεπώς η Εκκλησία της Αντιόχειας δια του Πατριαρχείου της με μια πανέμορφη λιτανεία, με Ιεράρχες, κληρικούς, ποίμνιο και τη μουσική της φιλαρμονικής.

Η ιστορία της Εκκλησίας και του Πατριαρχείου Αντιοχείας διακρίνεται σε τέσσερις χρονικές περιόδους: την Πρώιμη (37 – 638), – από της ιδρύσεως μέχρι την πρώτη αραβική κατάκτηση της Συρίας, τη Μέση (638 – 1517) (Αραβοκρατία – Φραγκοκρατία) και τη Νεώτερη (1517 – 1927) (Οθωμανική επικυριαρχία) καταλήγοντας στη σύγχρονη συγκρότησή της.

Ίδρυση και πρώιμη περίοδος (37 – 638)

Η διασημότερη βιβλική αναφορά σχετικά με την Αντιόχεια έχει να κάνει με το ότι ήταν σε αυτή την πόλη όπου οι οπαδοί του Χριστού πρώτη φορά χλευαστικά αναφέρθηκαν ως «Χριστιανοί» (Πράξεις των Αποστόλων 11,26). Στο βιβλίο των Πράξεων, που προσφέρει έναν απολογισμό των πρώτων ετών της Εκκλησίας, η Αντιόχεια είναι η δεύτερη σε αναφορές πόλη. Ο Νικόλαος, ένας από τους επτά

Διακόνους ήταν νεοφώτιστος από την Αντιόχεια και ίσως ο πρώτος Χριστιανός της πόλης (Πράξεις των Αποστόλων 6,5). Κατά τη διάρκεια του διωγμού που προκάλεσε τον θάνατο του πρωτομάρτυρα Στεφάνου, μέλη της πρώτης χριστιανικής κοινότητας της Ιερουσαλήμ κατέφυγαν στην Αντιόχεια, προκειμένου να βρουν καταφύγιο.

Η εκκλησιαστική παράδοση υποστηρίζει ότι η Εκκλησία της Αντιοχείας ιδρύθηκε από τον Απόστολο Πέτρο το 34. Ο Πέτρος συνεπικουρούμενος από τους Αποστόλους Παύλο και Βαρνάβα κήρυξε στους εθνικούς και τους Εβραίους, οι οποίοι φαίνεται να ήταν πολυάριθμοι στην πόλη. Εκεί εκδηλώθηκε και μια από τις πρώτες συγκρούσεις στην εκκλησία μεταξύ Πέτρου και Παύλου. Η σύγκρουση είχε ως αιτία την ανάγκη περιτομής των νεοφώτιστων εθνικών χριστιανών. Η Αποστολική Σύνοδος της Αντιοχείας, υπό τον Ιάκωβο τον Αδελφόθεο, αποφάσισε ότι δε χρειαζόταν περιτομή για την είσοδο στον χριστιανισμό και απάλλαξε τους εξ εθνών Χριστιανούς από την ανάγκη τηρήσεως του Μωσαϊκού νόμου.

Μετά από περίπου επτά έτη παραμονής στην Αντιόχεια ο Πέτρος αναχώρησε για τη Ρώμη. Ως επίσκοπο της πόλης όρισε τον Ευόδιο, ο οποίος αριθμείται στους πρώιμους επισκοπικούς καταλόγους ως πρώτος διάδοχος του Πέτρου στον Αντιοχειανό Θρόνο.

Ο Ναός των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου στην Αντιόχεια

Η Έδρα της Αντιοχείας συνέχισε να συνεισφέρει στην καθολική εκκλησία μέσω των πολυάριθμων σημαντικών προσωπικοτήτων που ανέδειξε. Ο Άγιος Ιγνάτιος Αντιοχείας, δεύτερος διάδοχος του Αποστόλου Πέτρου στην επισκοπή, που μαρτύρησε κατά τη διάρκεια της βασιλείας του αυτοκράτορα Τραϊανού αναδείχτηκε ως συγγραφέας μία από τις πλέον αξιόπιστες ιστορικές πηγές για τη

δομή της τότε εκκλησιαστικής ζωής.
Ο Πέτρος ήταν ο πρώτος που έλαβε τον τίτλο του «Πατριάρχη» επειδή ο χριστιανισμός διαδόθηκε αρχικά μεταξύ των Εβραίων, των οποίων ο Πέτρος θεωρούνταν, μέσα στο χριστιανικό περιβάλλον, φυλετικός αρχηγός. Η απόδοση από τη Σύνοδο της Χαλκηδόνος (451) του τίτλου του «Πατριάρχη» προς τον επίσκοπο Αντιοχείας υπήρξε η τυπική αναγνώριση της ακολουθούμενης πρακτικής.
Από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες η Αντιόχεια κατείχε σημαντική θέση ως διοικητικό κέντρο. Ο Επίσκοπος της προήδρευσε στις τοπικές Συνόδους Αγκύρας (351) και Καισαρείας (316) και η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος της Νικαίας (325) αναγνώρισε τη δικαιοδοσία της Εκκλησίας της Αντιοχείας σε όλες τις επισκοπές της Ανατολής ενώ η Β’ Οικουμενική Σύνοδος (381) επιβεβαίωσε αυτή τη δικαιοδοσία. Αφ’ ετέρου, η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος της Εφέσου (431) κήρυξε αυτοκέφαλη την Εκκλησία της Κύπρου από το Πατριαρχείο Αντιοχείας.

«Και πρώτον εν Αντιοχεία ονομάσθησαν οι μαθηταί Χριστιανοί», Λουκάς, «Πράξεις» ΙΒ΄ 26

Η Εκκλησία της Αντιοχείας ιδρύθηκε στην αρχαία πρωτεύουσα της Συρίας από τους αποστόλους Πέτρο και Παύλο. Θεωρείται η αρχαιότερη Εκκλησία στον κόσμο, μετά την Εκκλησία Ιεροσολύμων, κι έχει συνδέσει την πρώιμη ιστορία της με κορυφαίες προσωπικότητες της Χριστιανοσύνης. Θεωρείται η «μητέρα των «Εκκλησιών». Εδώ ο απόστολος Παύλος «ολοκλήρωσε τη μόρφωσή του» και εδώ φαίνεται ότι ακούστηκε για πρώτη φορά η λέξη χριστιανός.
Ο Απόστολος Πέτρος σύμφωνα με την παράδοση θεωρείται ο πρώτος επίσκοπος της Εκκλησίας της Αντιοχείας. Στη μονόχωρη σπηλιά που πρωτοδίδαξε ο Πέτρος χτίστηκε, άγνωστο πότε, ένας μικρός ναός, στη δυτική όχθη του ποταμού Ορόντη και στους δυτικούς πρόποδες του όρους Χατζ (Hac) ή Σταυρίν (αρχ. Σίλπιον). Μεταξύ του 2ου και 4ου αιώνα η Αντιόχεια είχε μεγαλώσει τόσο που η εκκλησία αυτή κατέληξε να βρίσκεται στο κέντρο της πόλης. Στην αρχική της μορφή ήταν ένας θολωτός χώρος σκαλισμένος σε πελώριο βράχο, με πρωιμότερη πιθανή χρονολόγηση το 38-39, γεγονός που, αν αληθεύει την καθιστά πιθανώς τον πρώτο καθεδρικό χριστιανικό ναό στην ιστορία. Αργότερα προστέθηκαν πέτρινοι τοίχοι και δύο κίονες, μεγαλώνοντας το οικοδόμημα και χωρίζοντάς το σε τρία κλίτη. Σε νεότερες εποχές έχουμε και άλλες προσθήκες. Το 2005, το τουρκικό κράτος ανακήρυξε την εκκλησία προστατευόμενη πολιτισμική κληρονομιά και το 2011 μπήκε στη λίστα των υποψήφιων μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ.
Εδώ να σημειώσουμε ότι το Πατριαρχείο Αντιοχείας είναι το μοναδικό που δεν βρίσκεται πλέον στην ιστορική του έδρα. Μεταφέρθηκε από την Αντιόχεια/Αντάκια (σημερινή Τουρκία) στη Δαμασκό, στα μέσα του 14ου αι. Εδρεύει στο κέντρο της

παλαιάς πόλης, στο πρωτοχριστιανικό συγκρότημα της Θεοτόκου / Μαριαμίτα, όπου λειτουργούν εκπαιδευτικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Ασημένια και χαρακτηριστική εικόνα του αποστόλου Παύλου που δημιουργήθηκε τον 6ο αιώνα (550-600) στην πρωτοβυζαντινή Συρία και συγκεκριμένα στην Αντιόχεια. Αυτή η εικόνα καθώς και η άλλη μία παρόμοια που δείχνει τον απόστολο Πέτρο, μπορεί να πλαισίωνε ένα χαμένο κεντρικό πλαίσιο που απεικόνιζε τον Χριστό, ως μέρος μιας μεγαλύτερης λατρευτικής εικόνας.
ΜΕΤ (Μητροπολιτικό ΝΥ)